

prima instanță: T. Andronic
instanța de apel: N. Vascan, E. Fistican, V. Negru

dosarul nr. 2ra-836/16

ÎNCHEIERE

13 aprilie 2016

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al
Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele completului, judecătorul: Iulia Sîrcu

Judecătorii

Tamara Chișca-Doneva

Iurie Bejenaru

examinînd chestiunea admisibilității recursului declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova,

în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Munteanu Andrei împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova, cu privire la repararea prejudiciului material și moral cauzat ca urmare acțiunilor ilegale ale organului de urmărire penală, procuratură și ale instanțelor de judecată,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 21 octombrie 2015, prin care au fost respinse apelurile declarate de Munteanu Andrei, Ministerul Justiției al Republicii Moldova și Procuratura Generală a Republicii Moldova, și menținută hotărîrea Judecătorei Strășeni din 02 iunie 2015,

c o n s t a t ă:

La 01 octombrie 2014 Munteanu Andrei a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova, intervenient accesoriu Procuratura Generală a Republicii Moldova, cu privire la repararea prejudiciului material și moral cauzat ca urmare acțiunilor ilegale ale organului de urmărire penală, procuratură și ale instanțelor de judecată.

În motivarea acțiunii reclamantul a invocat că la data de 08.04.2009 de către Secția de Urmărire Penală a Comisariatului de Poliție a sectorului Buiucani din mun. Chișinău, a fost pornită cauza penală nr. 2009030330 pe semnele componenței de infracțiune prevăzute de art.187 alin.(2) lit. d) Cod Penal, precum că în ziua de 07.04.2009 spre 08.04.2009 dînsul a sustras în mod deschis un procesor, o tastatură, patru pahare, telefon staționar de model Panasonic și 20 discuri CD din incinta Parlamentului Republicii Moldova, cauzînd astfel un prejudiciu material.

La data de 08.04.2009 a fost reținut, iar la data de 10.04.2009 în incinta Comisariatului General de Poliție a mun.Chișinău, judecătorul Judecătorei

Buiucani, Dorin Popovici, a aplicat în privința lui măsura preventivă sub formă de arest, după care la data de 14.04.2009 a fost pus sub învinuire, iar la data de 17.04.2009, prin încheierea judecătorului de instrucție, arestul preventiv în privința sa a fost înlocuit cu liberarea provizorie sub control judiciar.

Susține că prin sentința Judecătoriei Buiucani mun.Chișinău din 06.08.2009 procesul penal privind învinuirea sa de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 187 alin. (1) CP, a fost încetat, cu eliberarea de răspundere penală și tragerea la răspundere contravențională, cu aplicarea sancțiunii contravenționale sub formă de amendă în mărime de 100 unități convenționale, ce constituie 2000 lei, încasate în folosul statului.

Nefiind de acord cu soluția adoptată, reclamantul a contestat sentința instanței de fond cu apel, solicitând casarea sentinței și achitarea sa pe motiv că, nu a săvârșit infracțiunea incriminată.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 24.11.2009, sentința Judecătoriei Buiucani mun.Chișinău din data de 06.08.2009, a fost casată, cu remiterea dosarului spre rejudecare, în alt complet de judecată.

Prin sentința Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din data de 06.06.2011, reclamantul a fost achitat pe motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii incriminate.

Nefiind de acord cu soluția adoptată, acuzatorul de stat a atacat cu apel sentința din 06.06.2011, solicitând casarea sentinței de achitare, cu emiterea unei sentințe de condamnare.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 20.10.2011, sentința Judecătoriei Buiucani mun.Chișinău din 06.06.2011 a fost casată, cu dispunerea rejudecării cauzei de către instanța de fond, în alt complet de judecată.

Prin sentința Judecătoriei Buiucani mun.Chișinău din 25.10.2012, procesul penal intentat în privința lui Munteanu Andrei a fost încetat în legătură cu schimbarea situației.

Sentința din data de 25.10.2012, a fost atacată cu apel de către apărătorul inculpatului, care a solicitat achitarea pe motivul lipsei faptului infracțiunii.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 28.02.2013, cererea de depusă de apărătorul său a fost admisă, sentința fiind casată și pronunțată o nouă hotărâre, prin care Munteanu Andrei a fost achitat, pe motiv că fapta nu a fost comisă de inculpat.

Ulterior, procurorul în procuratura de nivelul Curții de Apel Chișinău, a declarat recurs ordinar, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei Curții de Apel Chișinău din 28.02.2013, cu menținerea sentinței judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 25.10.2012.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 10.12.2013, recursul a fost respins ca inadmisibil, cu menținerea deciziei Curții de Apel Chișinău din 28.02.2013.

Astfel, indică reclamantul că prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, i-a fost cauzat un prejudiciu material și moral.

A menționat reclamantul că la data de 03.07.2009 a absolvit Academia de Studii Economice din Moldova, facultatea - Cibernetică și informația economică, însă din motivul că la acel moment se afla sub urmărire penală, nu putea să se angajeze în câmpul munii, fiind refuzat anume din acest motiv.

Conform certificatului nr.01-11/25 din data de 10.06 2014, eliberat de către Direcția pentru Statistică a raionului Strășeni, specialitatea „Cibernetică și formația economică” se atribuie la ramura activității economice "Transporturi și Telecomunicații" și este achitată cu un salariu mai înalt decât salariul mediu pe țară. Din aceste motive solicită să-i fie achitat salariul mediu pe economia națională care în anul 2009 era de 2747,6 lei, în anul 2010 - 2971,7 lei; în anul 2011 - 3193,9 lei, în anul 2012 - 3477,7 lei, în anul - 2013 – 3765,01 lei și luând în considerație că a absolvit Academia de Studii Economice la data de 03.07.2009, iar examinarea cauzei penale a fost finisată la data de 10.12.2013, consideră reclamantul că i-a fost cauzat o pagubă materială sub formă de privare de salariu sau alte venituri provenite din muncă, care constau din suma de 16 485,6 lei pentru anul 2009; suma de 35 660,4 lei - pentru anul 2010; suma de 38326,8 lei pentru anul 2011, suma de 41 732,4 lei pentru anul 2012.; suma de 45 181,2 lei pentru 2013, iar în total suma de – 136 716,4 lei.

De asemenea, reclamantul a solicitat și încasarea cu titlu de prejudiciu material a sumei de 7000 lei, achitată avocatului Gumeniuc Ion, pentru acordarea asistenței juridice calificate și cheltuielile de transport în mărime de 1599,8 lei, suportate de el, împreună cu apărătorul său în legătură cu citarea sa la organul de urmărire penală, procuratură și instanțele de judecată.

Cu titlu de prejudiciu moral, reclamantul a solicitat încasarea sumei de 1 000000 de lei, ce se exprimă prin reținerea și arestarea sa ilegală cu răspîndirea acestei informații prin mijloace de informare în masă, înjosirea și maltratarea în timpul deținerii în stare de arest, prin punerea ilegală sub învinuire și aplicarea ulterioară în privința lui a măsurii preventive sub formă de obligarea în scris de a nu părăsi țara, prin defăimarea nejustificată și încălcarea onoarei și demnității sale în fața consătenilor și cunoscuților, prin examinarea cauzei penale în privința sa în instanțele de judecată aproximativ 5 ani și condamnarea sa ilegală.

Reclamantul a mai solicitat obligarea Procuraturii Generale să prezinte scuze oficiale în numele statului, în formă scrisă în privința lui, pentru faptul că a fost neîntemeiat supus urmăririi penale.

Prin hotărîrea Judecătoriei Strășeni din 02 iunie 2015 acțiunea a fost admisă în parte. S-a încasat de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în

beneficiul lui Munteanu Andrei cu titlu de prejudiciu material, cheltuieli pentru asistență juridică în sumă de 7000 lei și cheltuieli de transport în sumă de 1599,08 lei, precum și cu titlu de prejudiciu moral - suma de 5 000 lei. În rest acțiunea a fost respinsă.

Nefiind de acord cu hotărîrea primei instanțe, Munteanu Andrei, Ministerul Justiției și Procuratura Generală a Republicii Moldova au declarat fiecare apel.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 21 octombrie 2015 au fost respinse apelurile declarate de Munteanu Andrei, Ministerul Justiției al Republicii Moldova și Procuratura Generală a Republicii Moldova, și menținută hotărîrea primei instanțe.

Raportînd la circumstanțele speței deduse judecății prevederile art. 2 și 6 din Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr. 1545 din 25.02.1998, instanța de apel a reținu că prima instanță corect a concluzionat despre temeinicia motivelor ce-i acordă lui Munteanu Andrei posibilitatea de a-și valorifica dreptul la acțiune în temeiul prevăzut de prevederile Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998, precum și de art. art. 1405, 1422, 1423 Cod civil, or, Munteanu Andrei a fost tras la răspundere penală, însă prin decizia Curții de Apel Chișinău din 28.02.2013 a fost achitat conform art. 187 alin.(1) Cod Penal, pe motiv că fapta nu a fost comisă de către acesta.

Instanța de apel a stabilit prin materialul probator anexat la actele cauzei că, lui Munteanu Andrei i-au fost cauzate suferințele psihice, prin faptul că a fost tras la răspundere penală pentru săvîrșirea unei infracțiuni grave și pentru care legea penală la momentul incriminării prevedea pedeapsa cu închisoare pe un termen de la 5 la 7 ani, cu (sau fără) amendă în mărime de la 500 la 1000 unități convenționale. De altfel, suferințele psihice suportate de Munteanu Andrei se manifestă și prin faptul că a fost tras la răspundere penală pentru fapta ce nu a fost comisă de inculpat.

La caz colegiul instanței de apel cert a stabilit Munteanu Andrei a fost reținut în izolatorul de detenție provizorie 9 zile, fiindu-i astfel îngrădit dreptul la libera circulație, fiindu-i pusă în pericol libertatea și securitatea personală și nu în ultimul rînd, fiind privat de dreptul la viața privată.

În această ordine de idei, instanța de apel a menționat că prima instanță corect a constatat faptul că acțiunile ilicite comise de organele de urmărire penală i-au afectat demnitatea apelantului Munteanu Andrei.

În asemenea circumstanțe, ținînd cont de natura dreptului lezat, de caracterul și gravitatea suferințelor suportate, instanța de apel a apreciat că suma de 5000 lei, cu titlu de prejudiciu moral stabilit de prima instanță este una reală și rezonabilă în

măsură de a atenua suferințele psihice cauzate reclamantului, suma de 1 000000 lei solicitată de reclamant cu titlu de prejudiciul moral fiind una exagerată.

Sub aspectul prevederilor art.96 CPC și art. art. 7 lit. e) al Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești legale și reieșind din specificul acțiunii, instanța de apel a constatat că prima instanță, a aplicat corect legea materială care guvernează raportul juridic litigios, iar concluzia privind încasarea din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Munteanu Andrei a cheltuielilor de asistență juridică este una justă.

La fel, instanța de apel a stabilit că reclamantul Munteanu Andrei și avocatul său au suportat cheltuieli de transport în mărime de 1599,8 lei, în legătură cu deplasarea la organul de urmărire penală, procuratură și în instanțele de judecată, or potrivit art. 7 lit.g) al Legii nr.1545 din 25.02.1998, în cazurile menționate la art.3 alin.(1), persoanei fizice sau juridice i se compensează - cheltuielile efectuate în legătură cu chemările în organul de urmărire penală, organul procuraturii sau în instanța judecătorească, prin urmare prima instanță corect a încasat în beneficiul lui Munteanu Andrei cu titlu de cheltuieli de transport suma de 1599,08 lei.

Totodată, instanța de apel a considerat ca fiind neîntemeiat capătul de cerere a reclamantului privind achitarea salariul mediu pe economia națională în suma totală de 136716,4 lei, deoarece s-a aflat sub urmărire penală, și nu a putut să se angajeze în impui muncii, și corect prima instanță 1-a respins ca nefondat, or la materialele cauzei careva probe care ar confirma faptul că la data pornirii urmăririi Munteanu Andrei era angajat sau a avut intenția de a se angaja în câmpul muncii nu au fost anexate.

Instanța de apel a apreciat ca fiind corectă aprecierea primei instanțe referitor la respingerea pretenția reclamantului privind obligarea Procuraturii Generale să-i aducă acestuia scuze oficiale în numele statului. Procuratura Generală are calitatea de intervenient accesoriu, căruia nu-i pot fi impuse careva obligațiuni prin hotărîrea judecătorească, or potrivit art.67 CPC, intervenientul accesoriu este participantul la proces care intervine sau se atrage într-un proces civil de partea reclamantului sau pîrîtului pentru a-și apăra interesele, fără a avea pretenții proprii asupra obiectului litigiului și fără a fi obligat la ceva.

La 22 ianuarie 2016 Ministerul Justiției a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitînd admiterea lui, casarea hotărîrilor judecătorești și emiterea unei noi hotărîri prin care a respinge acțiunea, sau cu titlu secundar modificarea hotărîrilor judecătorești în sensul diminuării sumelor dispuse spre încasare.

În conformitate cu art. 434 CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărîrii sau a deciziei integrale. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Completul denotă că Curtea de Apel Chișinău a expediat în adresa recurentului copia deciziei integrale, însă la materialele dosarului nu se regăsește dovada recepționării acesteia, din care considerente recursul se consideră a fi depus în termen.

În motivarea recursului recurentul a invocat faptul că instanța de apel a aplicat eronat normele de drept material.

Astfel, recurentul menționează că din sensul prevederilor art. 3 din Legea nr. 1545 din 25.02.1998 rezultă expres că angajarea răspunderii statului pentru prejudiciul cauzat prin erori judiciare și de urmărire penală sunt necesare unele condiții speciale, și anume existența faptei ilicite, respectiv nu orice acțiune a organelor de drept atrage răspunderea statului.

În acest sens, invocă că din materialele cauzei rezultă că măsurile procedurale întreprinse de organul de urmărire penală și de instanțele judecătorești nu au fost declarate ilegale.

De asemenea, consideră că în cadrul examinării cauzei civile de către instanță nu a fost efectuată o analiză minuțioasă a tuturor circumstanțelor de fapt și de drept, astfel aceasta la stabilirea mărimumi despăgubirii a omis principiile compensării rezonabile și echitabile a prejudiciului moral.

Mai mult, prin Hotărîrea Guvernului nr. 956 din 15 octombrie 2010 cu privire la ajutorarea persoanelor care au avut de suferit în urma evenimentelor din 07 aprilie 2009, intimatul-reclamantul Munteanu Andrei a fost despăgubit din partea statului, fapt recunoscut personal de acesta în ședința de judecată.

Totodată, consideră că intimatul-reclamantul Munteanu Andrei nu a prezentat probe incontestabile, pertinente și admisibile în sensul prevederilor art. 121 și 122 CPC, care ar confirma anume faptul deplasării la organul de urmărire penală, procuratură sau instanța de judecată. Pe lângă aceasta, instanța de apel a admis încasarea cheltuielilor de transport pretinse a fi suportate și de avocatul intimatului-reclamantului ceea ce contravine legislației în vigoare.

Recurentul consideră neîntemeiată compensarea cheltuielilor de asistență juridică în cauza penală în mărime de 7 000,00 lei. Susține în acest sens, că reieșind din Hotărîrea Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 8 din 24 decembrie 2012 cu privire la examinarea litigiilor privind repararea prejudiciului moral și material cauzat persoanelor deținute prin violarea art. 3. 5. 8 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, "reclamantul urmează să justifice cheltuielile de asistență juridică solicitate din dări de seamă ale avocatului cu privire la asistența juridică prestată și justificarea onorariului global

sau per oră perceput de către avocat. In cazul nejustificării cheltuielilor de asistență juridică, judecătorul poate respinge această pretenție integral sau în parte".

În opinia recurentului, însă, instanța de fond în admiterea acțiunii nu își justifică soluția în baza recomandărilor menționate. Or, intimatul Munteanu Andrei nu a prezentat decît bonul de plată a serviciilor de asistență juridică.

Examinînd temeiurile recursului în raport cu materialele pricinii civile, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat este inadmisibil.

În conformitate cu art.432 CPC, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Conform prevederilor art. 433 lit. a) CPC, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art.432 alin.(2), (3) și (4) CPC.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432, alin.(2), (3) și (4) CPC.

Astfel, analizînd actele cauzei, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ constată că argumentele formulate în recurs se limitează la situația de apreciere de către instanțele ierarhic inferioare a circumstanțelor de fapt a cauzei, iar argumentele invocate în recurs, în esența lor, sînt similare argumentelor invocate atît în prima instanță cît și în instanța de apel și sînt expuse asupra circumstanțelor de fapt și nu de drept.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează și faptul că procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. art. 432, alin.(2), (3) și (4) CPC, fără a se examina temeinicia lor.

Pe cînd, alte argumente invocate în recurs nu au relevanță, deoarece nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate și urmează a fi respins. Or recursul, exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se numai legalitatea deciziei dar nu și temeinicia în fapt.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează că conform jurisprudenței CEDO, recursurile trebuie să fie efective, adică să fie capabile să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri (cauza Purcell contra Irlandei, 16 aprilie 1991), însă motivele recursului

invocat în speță sunt similare celor invocate în cadrul judecării pricinii, asupra căror instanța de apel s-a pronunțat în mod corespunzător.

În astfel de circumstanțe, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova ca inadmisibil.

În conformitate cu art. art. 270, 431 alin. (2), art. 433 lit. a), art. 440 CPC, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Recursul declarat de Ministerul Justiției al Republicii Moldova se consideră inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele completului, judecătorul

Iulia Sîrcu

Judecătorii

Tamara Chișca-Doneva

Iurie Bejenaru